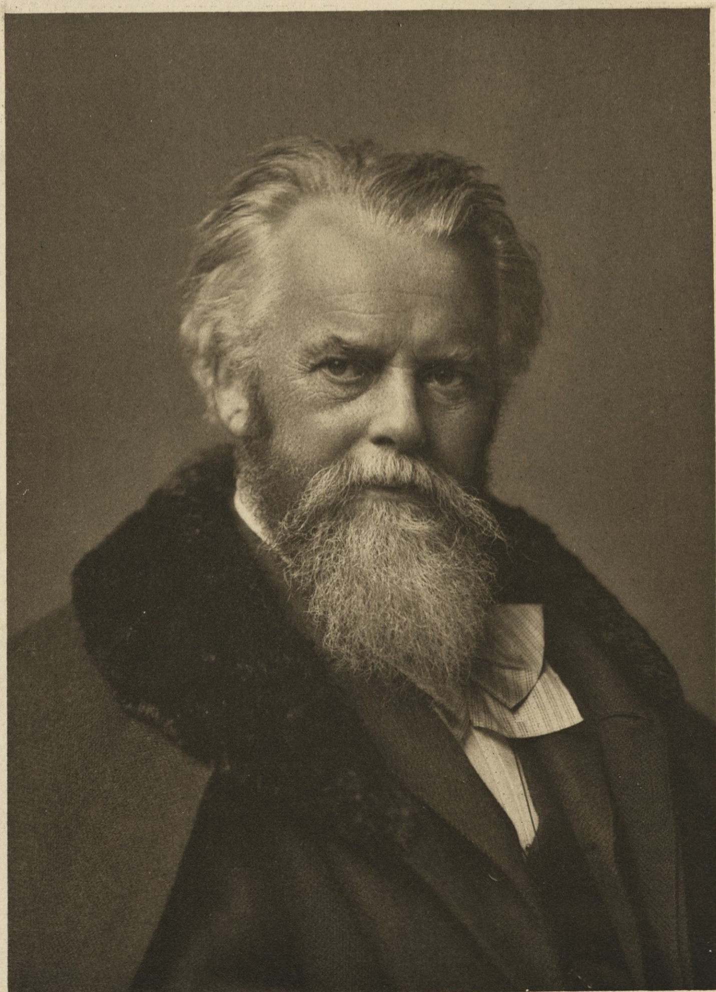

Loescher & Petsch phot. Georg Büxenstein & Comp. hel.

H. W. Vogel

04·1

H. W. Vogels Betydning for Fotografien.

Ved *Frederik Riise.*

Navnet Vogel betyder et stort Fremskridt i den fotografiske Videnskab. At skrive hans Nekrolog er ensbetydende med at skildre et Kapitel af Fotografiens Historie. Pladshensyn nøde os imidlertid i disse Linier til at skildre hans Virksomhed i korte Træk og kun give et Resumé over, hvad hans Nekrolog burde bringe.

Hermann Wilhelm Vogel blev født d. 26. Marts 1834 i Dobrilugk (Provinsen Brandenburg). I elleve Aars Alderen kom han i Skole i Dresden. Allerede her lagdes Spiren til hans fremtidige Virken. Skolen, han blev sat i, lagde særlig Vægt paa naturvidenskabelige Sysler, og disse interesserede den unge Vogel saa meget, at han kun meget nødig vilde opfylde sine Forældres Ønske om at træde i Faderens Fodspor og uddanne sig til Købmand. Da han ikke fandt nogen Tilfredsstillelse herved, rejste han 1852 til Berlin, hvor han fortsatte sine naturvidenskabelige Studier. Nogle Aar senere ansattes han som Assistent ved det mineralogiske Museum, og her begyndte hans første Beskæftigelse med Fotografien. Ad fotografisk Vej afbildede han tynde Snit af Meteorsten, som skulde undersøges.

1860 skulde imidlertid først blive Vendeaaret i Vogels Liv. Han besøgte den fotografiske Udstilling i London og udgav paa Grundlag heraf sin første fotografiske Afhandling.[1] Fra dette Tidspunkt og vel ikke helt upaavirket af London Udstillingen beskæftigede han sig udelukkende med Studier, der strejfede ind paa Fotografien.

---

[1] H. W. Vogel: Die Photographie auf der Londoner Ausstellung. Berlin 1860.

I 1863 grundlagde han den første fotografiske Forening i Berlin og fire Aar senere den ligeledes endnu eksisterende »Verein zur Förderung der Photographie». Denne sidste Forening, til hvilken han var knyttet lige til de sidste Aar af sit Liv, var i Ordets bedste Forstand en »blandet« fotografisk Forening, idet det stod Vogel klart, at en fotografisk Forening kun kunde virke til Fotografiens Fremgang, naar alle Fotografiens Dyrkere, hvad enten det var Fagmænd eller Amatører, Videnskabsmænd eller Kunstnere, knyttedes sammen. Resultatet er da ogsaa blevet, at Foreningen er en af de største i Tyskland og en Forening, fra hvis Sæde der er udgaaet en Række dygtige Arbejder, der paa forskellig Vis have bidraget til Fotografiens Udvikling.

Efter at Vogel i 1863 havde disputeret for Doktorgraden[1], lykkedes det ham det følgende Aar at se et af sine bedste Ønsker gaa i Opfyldelse, idet der oprettedes et fotografisk Laboratorium ved det kgl. Gewerbeinstitut i Berlin, og Vogel blev dets selvskrevne Leder. Da »Gewerbeinstitutet« 1884 blev sammensmeltet med den nye tekniske Højskole, blev det fotokemiske Laboratorium betydelig udvidet og forbedret. Det blev nu den første tyske Læreanstalt for Fotografi, oprettet og støttet af Staten.

Vogels Virksomhed som Leder af dette Institut har sat svære Spor indenfor Fotografiens Udvikling. Ikke blot udgik herfra en Stab af Praktikere, der under hans kyndige Vejledning fortsatte deres fotografiske Studier, men Vogel og hans dygtige Assistenter have herfra udsendt en Del betydningsfulde videnskabelige og fotografiske Arbejder. De mere populære Afhandlinger optoges i »Photographische Mitteilungen«, som Vogel stiftede allerede i 1864.

Foruden af sin Lærervirksomhed optoges Vogel mest af sine videnskabelige Arbejder, specielt sine spektralanalytiske Undersøgelser. Disse Undersøgelser førte til den epokegørende foto-

---

[1] H. W. Vogel: Über die Lichtempfindlichkeit des Chlor-, Brom- und Jodsilbers. Berlin 1863.

grafiske Opdagelse, der er Skyld i, at man nu kan fotografere Farver om end ikke ved Gengivelse af deres naturlige Farver, dog saaledes at Forholdet mellem Farverne (Farvevaleurerne) blive det rette. Fotograferer man paa en almindelig Plade en Række Farver, vil man som bekendt opnaa en fuldstændig falsk Gengivelse af Farvenuancerne. Farver, der for Øjet vise sig lyse, som rødt og gult, bliver i fotografisk Gengivelse mørke, medens blaa og violette Farver, der for Øjet vise sig mørke, i fotografisk Gengivelse blive lyse. Vogels Opdagelse bestaar da i, at han paaviste et vist Sammenhæng mellem Lysets kemiske Virken og dets Absorption[1]. Ved at tilsætte Pladens Emulsion visse Farvestoffer, gjorde han disse »følsomme« for de Straaler, Farvestofferne absorberede. Ved saaledes at tilsætte Stoffer, der absorberede gult, orange eller rødt, gjorde han Pladerne modtagelige for disse Farver. De hertil præparerede Plader kaldes isochromatiske (orthochromatiske). At der herved aabnedes Fotografien store Vidder og ukendte Arbejdsfelter er indlysende. Ikke blot ved Gengivelse af Malerier, hvor de isochromatiske Plader have fremkaldt en hel Revolution, men ogsaa ved Landskabsfotografering og i visse Tilfælde ved Portrætfotografering have disse Plader funden stor og berettiget Anvendelse.

Vogels første Afhandling om dette Emne fremkom i 1873 og vakte den største Opsigt og selvfølgelig — som det altid er gaaet og vil gaa store Opdagelser — kraftig Modstand. Endog to saa betydelige Fotokemikere som Monckhoven og Carey Lea traadte kraftig op mod Vogels Theorier. Talrige Forskere genoptoge imidlertid Forsøgene og ved Becquerel, Waterhouse, Eder og fleres Arbejde fastsloges og udvidedes Vogels Undersøgelser. Konsekvenserne af disse Undersøgelser førte senere Vogels Søn, Dr. E. Vogel i Forening med Kurtz i New York, til at fremstille

---

[1] Der er her ikke Lejlighed til nærmere at gaa ind paa disse rent optiske Fænomener (»de optiske Sensibilisatorer«). Yderligere Oplysninger vil kunne findes i enhver større fotografisk Optik eller i Vogels Afhandlinger (Lehrbuch d. prach. Spektralanalyse 1889. Die Photographie farbiger Gegenstände in dem richtigen Tonverhältnissen 1885).

de bekendte Trefarvetryk. Princippet herfor kan i Korthed udtrykkes ved, at enhver farvefølsom Plade skal trykkes med den Farve, der er benyttet som optisk Sensibilisator.

Ogsaa Jolys interessante Forsøg med Fotografering i naturlige Farver er — theoretisk set — bygget paa samme Princip.

Vogel var en meget virksom Natur, der aldrig faldt til Ro, men stadig søgte nye Felter for sin Virksomhed. Ogsaa hans literære Virksomhed strækker sig over meget forskelligartede Emner. I »Berichte der Berliner Akademie der Wissenschaften« har han leveret en stor Mængde kemiske og spektralanalytiske Afhandlinger, og i »Photographische Mitteilungen« har han altid været den bærende Kraft. Af større Bøger er hans Haandbog i Fotografi den betydeligste og mest kendte. Naar flere af hans Biografer særlig fremhæver Haandbogens fjerde Bind, der omfatter »Fotografien som Kunst« og nævner Vogel som Stifter af den kunstneriske Fotografi, synes de dog at overdrive hans Betydning paa dette Punkt. Æren for først og udførligt at have behandlet dette Emne tilkommer Englænderne, f. Ex. Cameron, Rejländer, og i litterær Henseende tillige Robbinson og Emerson.

Dog — hvorom alting er: Vogels Navn staar uudslettelig indskrevet i Fotografiens Historie. Han hørte til de lykkelige, der have bidraget til at bringe Fotografien et mægtigt Skridt fremad. Han har forstaaet paa et meget væsentligt Omraade at gøre den stringente Videnskabs Erfaringer frugtbringende for den praktiske Fotografi.

N. HERDAHL, KBHVN.